

1 pamoka:

Nuotykiomis pagrįstų mokymosi patirčių kūrimas

Co-funded by
the European Union

1. Mokymosi tikslai

Ši pamoka supažindina besimokančiuosius su metodais, padedančiais kurti nuotykiams pagrįstą mokymosi patirtį, naudojant iššūkiams pagrįstą veiklą, skatinančią kritinį mąstymą ir žiniasklaidos raštingumą, ugdančią aktyvumą ir empatiją, kad jauni žmonės aktyviai dalyvautų sprendžiant realaus pasaulio aplinkosaugos problemas. Baigę šią sesiją, dalyviai gebės kurti istorijas pagal nuotykiams pagrįstą mokymosi patirtį ir pritaikyti jas mokymosi sunkumų turinčioms skirtingoms amžiaus grupėms.

Pagrindiniai mokymosi tikslai: • Suprasti patirtinio mokymosi ciklo (PMC) principus švietimo aplinkoje • Įsisavinti keturis mokymosi stilius patirtinio mokymosi cikle • Suvokti grupės vystymosi etapus.

2. Įvadas

Nuotykiams pagrįstas mokymasis yra grindžiamas smalsumu, iššūkiams, refleksija ir bendradarbiavimu. Jis sukuria „nuotykius“, kuriuose besimokantieji išbando savo jėgas, susiduria su netikėtumais, sprendžia problemas, kvestionuoja prielaidas ir bendrauja su kitais.

Pagalvokite apie kelionę į naują vietą, išvyką į gamtą ar bandymą daryti kažką, kas yra už jūsų komforto zonos ribų. Tokie momentai skatina atsparumą, derindami malonumą su nepatogumais, savirefleksiją su pasitikėjimu kitais.

Veiklų poveikis sustiprėja, kai dalyviai įtraukiami į patirtinio mokymosi ciklą (PMC): besimokantieji dalyvauja patirtiniame procese, apmąsto jį, daro išvadas ir tada taiko tas išvadas naujose aplinkybėse, pvz., mokykloje, darbe ar asmeniniame gyvenime. Per šį ciklą nuotykiams pagrįstas mokymasis tampa galinga priemone, padedančia augti, ugdyti lyderystės ir komandinio darbo įgūdžius bendradarbiavimo aplinkoje.

3. Nuoseklus veiklos vadovas (Žingsnis po žingsnio)

a) 1 žingsnis: Nustatykite mokymosi tikslus:

Taikykite KSA (angl. Knowledge, Skills, Attitudes, and Action) - **žinios, įgūdžiai, požiūriai ir veiksmai**: paklauskite savęs, ką besimokantieji turėtų žinoti, sugebėti daryti, jausti ir kaip elgtis po patirtinio mokymosi.

Pasirinkite mokymosi srities kryptį:

- **Žinių tikslai:** klimato kaitos problemos, sisteminis mąstymas, politikos analizė, aplinkosaugos teisingumas.
- **Įgūdžių tikslai:** bendradarbiavimas, kritinis mąstymas, sprendimų priėmimas esant neapibrėžtumui, bendravimas, konfliktų sprendimas.
- **Požiūrio tikslai:** rūpinimasis aplinka, kolektyvinis veiksmingumas, lūkesčiai, veikimas, empatija nukentėjusioms bendruomenėms.
- **Veiklos tikslai:** elgesio pokyčiai, pilietinis aktyvumas, bendruomenės dalyvavimas, lyderystės ugdymas.

Nustatykite išmatuojamus ir stebimus tikslus: Nurodykite rezultatus, kuriuos galima įvertinti patirtinio mokymosi metu.

➤ Pavyzdžiui:

- Besimokantieji, remdamiesi įrodymais, analizuos skirtingus atvejus apie klimato kaitą.
- Besimokantieji supras, kaip individualūs pasirinkimai veikia aplinką.
- Besimokantieji įvertins trumpalaikę naudą ir ilgalaikes pasekmes.
- Besimokantieji išnagrinės, kaip bendradarbiavimas gali duoti geresnių rezultatų nei veikimas vienam.

Kurdami savo istoriją, nepamirškite šių tikslų. Jie tarnauja kaip kompasas, kuris padeda orientuotis kiekviename Kolbo patirtinio mokymosi ciklo etape.

b) 2 žingsnis: Sukurkite konkretų patyrimą

Sukurkite scenarijus, kurie skaitytojams pateiktų reikšmingus iššūkius. Istorija turėtų įtraukti juos į situaciją, kurioje jų sprendimai yra svarbūs.

Patarimai jaunimo darbuotojams:

- Naudokite vaizdingą, aprašomąjį stilių, kad besimokantieji jaustųsi kaip herojai.
- Pateikite dilemas ar konfliktus, kuriems nėra vieno „teisingo“ atsakymo.
- Susiekite iššūkius su savo mokymosi tikslais (pvz., išteklių apsauga, ginčų sprendimas).

c) 3 žingsnis: Įtraukite refleksyvų stebėjimą

Po svarbių sprendimų ar įvykių istorijoje sustabdykite pasakojimą ir pakvieskite besimokančiuosius apmąstyti.

Refleksijos klausimų pavyzdžiai:

- „Kodėl pasirinkote šį sprendimą?“
- „Kaip, jūsų nuomone, kiti dalyviai reagavo į jūsų sprendimą?“
- „Kas būtų nutikę, jei būtumėte pasirinkę kitaip?“

Taip pat galite įtraukti į knygą apmąstymų skyrelius (pavyzdžiui, dienoraščius ar diskusijų užrašus) arba skatinti grupės dialogą, jei veikla yra moderuojama.

d) 4 žingsnis: Susiekite su abstrakčiu konceptualizavimu/suvokimu

Padėkite besimokantiems pamatyti platesnį jų pasirinkimų kontekstą. Būtent čia patirtis virsta perkeliomomis žiniomis.

Kaip tai padaryti:

- Įtraukite trumpas aiškinamąsias pastabas arba pedagogo/moderatoriaus gaires.
- Susiekite scenarijų su realaus pasaulio sąvokomis: „Tai atspindi iššūkį, su kuriuo susiduria bendruomenės, siekdamos pusiausvyros tarp ekonominio augimo ir aplinkos apsaugos.“
- Skatinkite besimokančiuosius išgryninti pamokas: „Ką tai pasako mums apie lyderystę, atsakomybę ar tvarumą?“

e) 5 žingsnis: Skatinkite aktyvų eksperimentavimą

Suteikite besimokantiesiems galimybę išbandyti naujas strategijas ir pritaikyti savo įžvalgas.

Pasakojimo technikos:

- Pateikite įvairias istorijas, kad jie galėtų persvarstyti savo pasirinkimus.
- Įtraukite „atstatymo taškus“, kurie leistų besimokantiesiems išbandyti alternatyvius kelius.
- Grupėje leiskite skirtingoms komandoms eiti skirtingais keliais, tada palyginkite rezultatus.

Šis eksperimentavimo etapas suteikia besimokantiesiems galimybę iširti pasekmes, pakoreguoti savo mąstymą ir pritaikyti naujas žinias.

f) 6 žingsnis: Mokymosi plano vertinimas ir tobulinimas

- **Įvertinkite tikslų pasiekimą:** įvertinkite, ar besimokantieji iš tiesų įgijo žinias, įgūdžius, požiūrį ir veiksmus, nurodytus jūsų mokymo tiksluose.
- **Stebėkite mokymosi elgesį:** ieškokite įrodymų, kad besimokantieji dalyvauja jūsų numatytų tikslų pažintiniuose procesuose (analizavimas, vertinimas, kūrimas, bendradarbiavimas).

- **Rinkite pedagoginius atsiliepimus:** paklauskite besimokančiųjų apie jų mokymosi procesą – „Kas padėjo jums suprasti X?“ vietoj „Ar jums patiko istorija?“.
- **Kartokite mokymosi rezultatus:** koreguokite pagal mokymo veiksmingumą – jei besimokantiems patiko patirtis, bet nepasiekė tikslų, peržiūrėkite pedagoginį planą.

Pasirinkite būdą, kaip skaitytojai ar jaunimo darbuotojai galėtų įvertinti mokymąsi, susiedami tikslus su istorija pagrįsta refleksija, konceptualiais uždaviniais ir pritaikymu realiame gyvenime (refleksijos klausimai, susiejimas su pamoka, žemėlapių kūrimas, nedidelio veiksmo planavimas arba paprastas savęs vertinimas).

4. Temos ir pasakojimo plėtojimas pagal amžiaus grupes

▪ 16–20 metų:

- Įdomios temos: maištas, teisingumas, neaiškūs laikai, herojai.
- Naratyvinis požiūris: nuotykių, fantazija, pasakomieji komiksai, emocinis realizmas, choralinis pasakojimas, podcastai/tinklaidės ir kt.
- Pavyzdys: istorijos, paremtos tokių herojų kaip Greta Thunberg (SDG 13 ir 16 sankirta) arba Alice Pataxo (SDG 13 ir 15 sankirta) darbu.

▪ 21–26 metai:

- Įdomios temos: darbas, aplinka, politika.
- Naratyvinis požiūris: nuotykių, fantazija, pasakojamieji komiksai, memuarai, sisteminis pasakojimas, kritinis dialogas ir kt.
- Pavyzdys: istorijos, paremtos tokių didvyrių kaip Bob Geldof (SDG 13 ir 17 sankirta) ar Vandana Shiva (SDG 13 ir 2 sankirta) darbais.

▪ Aplinka ir naudojimo būdai:

- Auditorija: bendras skaitymas, vedama diskusija.
- Seminaras: bendras rašymas, performatyvus/vaidybinis pasakojimas.
- Lauko aplinka: patirtimi pagrįstas pasakojimas, judesio kupini žodiniai pasakojimai.

5. Praktinės veiklos pavyzdys: DVT nuotykių patirtis

1. Jaunimo darbuotojas apibrėžia mokymosi tikslą ir pasirenka arba sukuria trumpą nuotykių istoriją, susijusią su darnaus vystymosi tikslu - DVT.
2. Dalyviai tampa herojais, susiduria su iššūkiomis, susijusiais su jų DVT.
3. Istorijoje pateikiamos dilemos, kuriose yra bent du galimi pasirinkimai.
4. Iššūkių pavyzdžiai: pasirinkimas tarp ekonominio augimo ir aplinkos apsaugos, maisto saugos užtikrinimas arba mažai teršalų išmetančio transporto projektavimas.
5. Dalyviai priima sprendimus ir patiria pasakojimo pasekmes.
6. Jie vadovaujasi refleksijos klausimais: „Kodėl pasirinkote šį kelią?“ „Kaip jūsų sprendimas gali paveikti kitus?“
7. Grupinės diskusijos ar dienoraščių rašymas padeda dalyviams ieškoti alternatyvių strategijų.
8. Jaunimo darbuotojas pabrėžia realaus pasaulio sąsajas ir platesnes istorijos koncepcijas.
9. Dalyviai apsversto, kaip įgytos žinios galėtų būti pritaikytos jų bendruomenėse ar kasdieniame gyvenime.

6. Įtraukties aspektai

• Pateikite aiškius vizualinius žemėlapius ir lengvai suprantamas taisykles žaidimams, naudodami paprastą kalbą, kad visi dalyviai galėtų be painiavos sekti užsiėmimų eigą. • Įvairūs dalyvavimo būdai: siūlykite įvairius dalyvavimo vaidmenų žaidimuose būdus, kad dalyviai galėtų pasirinkti jiems patogiausius ir labiausiai tinkamus jų bendravimo stiliui.

7. Tikėtini rezultatai/išvados

Baigę šią sesiją, dalyviai (įskaitant jaunimą ir jaunimo darbuotojus/pedagogus) įgis gebėjimų kurti ir (arba) įgyvendinti interaktyvias istorijas, pagrįstas nuotykių mokymosi principais, pvz., patirtinio mokymosi ciklu (angl. Experiential Learning Cycle - ELC), keturiais mokymosi stiliais ir „Iššūkiu pagal pasirinkimą“. Turėdami žinių apie darnaus vystymosi tikslus, kritinį mąstymą, žiniasklaidos raštingumą, „už ir prieš“ veiklas ir emocinio intelekto principus, jie kurs ir (arba) įgyvendins patirtis, įkvėptas tokių herojų kaip Bob Geldof, Alice Pataxo, Greta Thunberg ir Vandana Shiva. Dalyviai ugdys empatiją, aktyvumą ir kūrybiškus problemų sprendimo įgūdžius, kurie leis jiems holistiškai spręsti klimato kaitos iššūkius.

8. Rekomenduojami įrankiai/ištekliai

Audacityteam.org – nemokama garso įrašymo ir redagavimo programinė įranga:

Audacity, nemokama garso įrašymo ir redagavimo programinė įranga, gali būti naudojama interaktyviuose žaidimuose, siekiant sukurti įtraukiančias mokymosi patirtis, skatinančias kritinį mąstymą ir žiniasklaidos raštingumą. Ji gali būti naudojama muzikiniam fonui vaizdo įrašams ir žaidimams kurti, taip pat turiniui, pvz., podcastams, kurti, o tai leis jiems tyrinėti įvairių pasirinkimų pasekmes, kurios **prisidės prie jų ???**

9. Papildomi ištekliai:

- Inklewriter – nemokamas įrankis, sukurtas tam, kad kiekvienas galėtų rašyti ir publikuoti interaktyvias istorijas.
- Daugiau apie klimato kaitą kaip darnaus vystymosi tikslą (DVT): <https://sdgs.un.org/goals>

10. Bibliografija

Alabi, M. (2024 m. lapkritis), Patirtinis mokymasis, https://www.researchgate.net/publication/385684343_Experiential_Learning_Fostering_Deep_Learning_Through_Active_Engagement/link/672fa39c5852dd723cb376c5/download (Peržiūrėta 2025 m. rugpjūčio 31 d.)

Buxton, N. (2025 m. birželio 26 d.), NATO įsipareigojimas skirti 5 % išlaidų yra grėsmė žmonėms ir planetai, <https://www.aljazeera.com/opinions/2025/6/26/natos-5-percent-spending-pledge-is-a-threat-to-people-and-the-planet>, (Peržiūrėta 2025 m. rugpjūčio 31 d.)

Cherry, K. (2025 m. vasario 18 d.), Davido Kolbo patirtinio mokymosi teorija, <https://www.verywellmind.com/experiential-learning-2795154>, (Peržiūrėta 2025 m. rugpjūčio 31 d.)

Chohan, S. (2024 m. spalio 25 d.): Kolbo mokymosi ciklas: mokymosi teorija, <https://lemonlearning.com/blog/kolbs-learning-cycle-the-theory-of-learning>, (Peržiūrėta 2025 m. rugpjūčio 31 d.)

Gillen, M. (2024 m. balandžio 9 d.), „Exploring Twine: An interactive fiction journey“, <https://www.lib.iastate.edu/news/exploring-twine-interactive-fiction-journey> (Peržiūrėta 2025 m. rugpjūčio 31 d.)

Graff, G. (2025 m. birželio 11 d.), Bob Geldof prisimena „Live Aid“ 40-metį, <https://www.billboard.com/music/music-news/bob-geldof-live-aid-anniversary-interview-1236018197/> (Peržiūrėta 2025 m. rugpjūčio 31 d.)

Jawed, A. (2025 m. birželio 26 d.), Kaip įrašyti kompiuterio garso įrašą naudojant „Audacity“? [Žingsnis po žingsnio], <https://www.hollyland.com/blog/tips/record-desktop-audio-with-audacity> (Peržiūrėta 2025 m. rugpjūčio 31 d.)

Jones, O. (2025 m. birželio 10 d.), Palyginkite Gretos Thunberg drąsą vykdamas pagalbos Gazai misiją su Vakarų vyriausybių neveiklumu ir bendrininkavimu, <https://www.theguardian.com/commentisfree/2025/jun/10/greta-thunberg-gaza-aid-mission-madleen> (Peržiūrėta 2025 m. rugpjūčio 31 d.)

Mirkowski, A: (2024 m. birželio 10 d.). Kaip rašyti šakotą pasakojimą ir neprarasti proto, <https://adammirkowski.substack.com/p/how-to-write-a-branching-narrative>, (Peržiūrėta 2025 m. rugpjūčio 31 d.)

O' Donnell, L. (2025 m. birželio 5 d.), Debesuota su galimybe gauti mokesčių mokėtojų lėšų, <https://www.yorkvision.co.uk/climate/cloudy-with-a-chance-of-taxpayers-funds-uk-to-pay-for-less-sun/05/06/2025>, (Peržiūrėta 2025 m. rugpjūčio 31 d.)

Pienkowski, D. (2024 m. vasaris), „Ar branduolinė energija tikrai yra tvari?“, <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0973082624000024> (Peržiūrėta 2025 m. rugpjūčio 31 d.)

Shiva, V. (2024 m. lapkričio 8 d.) Regeneracinės žemės ūkio sprendimas, <https://childrenshealthdefense.org/community/the-regenerative-agriculture-solution-book-ronnie-cummins/>, (Peržiūrėta 2025 m. rugpjūčio 31 d.)

Urbancic N. (2024 m. rugpjūčio 20 d.) Kaip didieji gyvulininkystės ūkiai užgrobė Jungtinių Tautų Maisto ir žemės ūkio organizaciją. <https://www.environmentenergyleader.com/stories/op-ed-how-big-livestock-has-hijacked-the-un-food-and-agriculture-organisation,48332> (Peržiūrėta 2025 m. rugpjūčio 31 d.)

**Co-funded by
the European Union**

Finansuoja Europos Sąjunga. Tačiau išreikštos nuomonės ar požiūriai yra tik autoriaus (-ių) nuomonės ir požiūriai, kurie nebūtinai atspindi Europos Sąjungos ar Jaunimo reikalų agentūros nuomonę ar požiūrį. Nei Europos Sąjunga, nei finansavimą skirianti institucija negali būti laikomos atsakingomis už juos.

Projekto kodas: 2024-2-LT02-KA220-YOU-000293123

Visas turinys yra pagal CC BY-NC-SA 4.0